

**ARBETSMARKNADS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 11/2001 rd**

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning som har samband med den fortsatta reformen av arbetskraftspolitiken

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 oktober 2001 en proposition med förslag till lagstiftning som har samband med den fortsatta reformen av arbetskraftspolitiken (RP 161/2001 rd) till arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat

- en åtgärdsmotion om arbetsvillkoret vid selsättning med hjälp av sammansatt stöd (AM 32/2000 rd — Esa Lahtela /sd), som remitterades till utskottet den 24 mars 2000,
- en åtgärdsmotion om tryggad arbetsplats efter ett halvårs arbetslöshet (AM 194/2001 rd — Leea Hiltunen /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 23 oktober 2001, och
- en åtgärdsmotion om bättre möjligheter för frivilligorganisationer att ge arbetslösa selsättning (AM 200/2001 rd — Leea Hiltunen /kd), som remitterades till utskottet den 23 oktober 2001.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 43/2001 rd) om ärendet. Utlåtandet ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Pasi Järvinen, arbetsministeriet
- lagstiftningsrådet Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- regeringsrådet Hannu Hakkola, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Elise Kivimäki, Folkpensionsanstalten
- byråföreståndare Hannu Piirainen, Kuhmo arbetskraftsbyrå
- näringsombudsmannen Pauli Tahvanainen, Eno kommun
- socialpolitiska sekreteraren Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC
- utbildnings- och arbetskraftspolitiska ombudet Mervi Huuskonen, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC
- utbildnings- och arbetskraftspolitiska sekreteraren Heikki Liedt, Akava r.f.
- utbildningspolitiska ombudsmannen Heikki Suomalainen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- arbetskraftspolitiska ombudsmannen Riitta Wärn, Servicearbetsgivarna
- ordförande Lea Karjalainen, Finlands Arbetslösa Samarbetsorganisation TVY r.f.
- projektchef Aaro Harju, projektet Nytt arbete
- Markku Sivonen, BR-tuote Oy.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

I propositionen föreslås ändringar i lagen om arbetskraftsservice, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsmarknadsstöd och sysselsättningslagen. Propositionen ingår i ett större lagprojekt som avser att bygga på reformen av arbetskraftspolitiken.

Samarbetet mellan arbetslösa arbetssökande och arbetskraftsbyråerna samt de arbetslösas försök att få arbete på eget initiativ effektiviseras genom att planen för arbetssökande lyfts fram mera. Arbetspraktiken skall begränsas till att gälla unga utan yrkesutbildning som omfattas av arbetsmarknadsstödet. I fråga om andra arbetslösa införs en ny åtgärd som skall genomföras utan anställningsförhållande, arbetslivsträning på en arbetsplats. Arbetslivsträningen skall hjälpa de arbetssökande att återinträda i arbetslivet och ge de arbetslösa större yrkeskunskaper och bättre färdigheter på arbetsmarknaden.

Bestämmelserna om den rättsliga ställningen för dem som deltar i åtgärder som genomförs utan ett anställningsförhållande (arbetslivsträning, arbetspraktik, arbetsprövning) föreslås bli preciserade. Maximitiden för arbetsmarknadsstöd till arbetsgivaren (det sammansatta stödet) förlängs från ett till två år per person. Ett villkor för att en arbetslös skall få arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd är att en precise-

rad plan för den arbetssökande börjar tillämpas när han eller hon har varit arbetslös i minst fem månader.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärdsmotionerna

I åtgärdsmotion AM 32/2000 rd föreslås att regeringen så snabbt som möjligt lämnar en lagproposition som innebär att sysselsättning med hjälp av sammansatt stöd räknas in i arbetsvillkoret inom utkomstskyddet för arbetslösa för hela sysselsättningsperioden, på samma sätt som vid annat stöd för sysselsättning.

I åtgärdsmotion AM 194/2001 rd föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att garantera att arbetslösa med hjälp av gemensamma insatser från stat, kommuner och företag får ett arbete efter ett halvår av arbetslöshet.

I åtgärdsmotion AM 200/2001 rd föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att frivilligorganisationer skall få sammansatt stöd för hela den 24 månader långa sysselsättningsperioden samt för att diversifiera och permanenta servicen inom den tredje sektorn, och till och med integrera den i den kommunala servicen.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet propositionen nödvändig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Regeringen föreslår att arbetspraktik skall begränsas till att gälla unga under 25 år. För vuxna arbetssökande föreslås en ny åtgärd, arbetslivsträning, bli införd. Syftet med arbetslivsträningen är att hjälpa de arbetssökande att återin-

träda i arbetslivet och att ge dem större yrkeskompetens och bättre arbetsmarknadsfärdigheter.

I flera sammanhang har utskottet påpekat att långtidsarbetslösheten är ett allvarligt problem, att den fortfarande ligger på en oroväckande hög nivå och att det inte har gått att få fram fungerande lösningar för att minska långtidsarbetslösheten på ett avgörande sätt. Ett problem med många av de nuvarande stödformerna är att de arbetslösa har hunnit bli passiva och socialt ut-

slagna innan de nås av stödåtgärderna. Det bör tas fram en fungerande och individuell sysselsättningslösning för varje långtidsarbetslös person. Samtidigt är det viktigt att sätta in effektiva åtgärder för att arbetslösheten skall kunna avbrytas innan den hinner bli långvarig. Detta är regeringens ambition med propositionen. Bland annat skall planerna för de arbetssökande bli effektivare och läggas upp på ett tidigare stadium och bli kvalitetsmässigt bättre och vara mer bindande.

Plan för arbetssökande

Enligt propositionen skall planen för arbetssökande preciseras när den arbetslösa har varit arbetslös i fem månader. I den preciserade planen skall det skrivas in vilka sysselsättningsfrämjande åtgärder som kommer att genomföras, vem som svarar för genomförandet, när de genomförs och hur de kommer att följas upp. Om uppföljningen visar att planen inte kan genomföras som det var tänkt skall Arbetskraftsbyrån utreda orsakerna och i förekommande fall ändra planen så att den kan genomföras. Enligt motiveringen till propositionen är principen den att planen skall ses över om klienten önskar det.

Utskottet finner det viktigt att arbetsmarknadspolitiken fokuserar på klientperspektivet och anser att de preciserade planerna för arbetssökande först och främst bör vara till för att hjälpa de arbetssökande att planera för sitt yrkesliv och arbetssökande. Dessutom är det enligt utskottet viktigt att planerna är så realistiska som möjligt och att Arbetsförvaltningen med sin underskrift åtar sig att stå för sin del av planerna. Vidare är det viktigt att Arbetskraftsbyråerna avsätter tillräckligt med tid för att lägga upp planen tillsammans med den som söker arbete. Detta är en förutsättning för att planen skall fungera och kunna ta hänsyn till dels den arbetssökandes egna förutsättningar och önskemål, dels läget på arbetsmarknaden.

Planen för arbetssökande är enligt utskottet ett positivt inslag som hjälper de arbetslösa att söka arbete och är till för att betjäna dem. Planen bör inte utnyttjas för att kontrollera de ar-

betslösa, påpekar utskottet. Dessutom är det viktigt att planen för arbetssökande är förpliktande för båda parterna och att påföljderna när den inte följs skrivs in i lagen så klart och tydligt som möjligt. Vidare är det angeläget att de arbetssökande blir effektivt informerade om påföljderna när planen läggs upp och följs upp.

Den som underlåter att följa planen för arbetssökande kan enligt propositionen drabbas av två månaders karenstid i utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Detta är enligt utskottet en mycket sträng påföljd med tanke på de arbetslösas försörjning. Enligt utskottets uppfattning kan en karenstid bara sättas in om det inte finns någon giltig orsak till försummelsen och försummelsen är väsentlig och återkommande. Utskottet föreslår en ändring i detta syfte i lagförslagen. Frågan om försummelsen är väsentlig eller inte bygger på Arbetskraftskommissionens samlade prövning. I den är det enligt utskottet viktigt att kommissionen fäster stort avseende vid i vilken omfattning arbetslösheten de facto har förlängts på grund av försummelsen. Det är viktigt att personalen vid Arbetskraftsbyråerna och medlemmarna i Arbetskraftskommissionen får utbildning för att tillämpningspraxis skall bli enhetlig och konsekvent i hela landet och alla arbetslösa behandlas rättvist och jämlikt, understryker utskottet.

Sammanfattning

I propositionen föreslås att perioden för utbetalning av sammansatt stöd förlängs till två år per sysselsatt. Men under det andra året betalas bara arbetsmarknadsstöd. Enligt utskottet är det motiverat att förlänga utbetalningsperioden. Utskottet anser att den tvååriga arbetserfarenhet som det sammansatta stödet ger de arbetslösa främjar de långtidsarbetslösas möjligheter att få arbete och förhindrar att de blir socialt utslagna. Att stödet under det andra året är mindre kan i praktiken leda till att föreningar och sammanlutningar utan betydande egenfinansiering bara kan sysselsätta arbetslösa i ett år. I ett sådant läge kan det vara mycket svårt för den sysselsatta personen att hitta en arbetstagare som är villig

att sysselsätta honom eller henne det andra året med bara arbetsmarknadsstöd. Tvåårsperioden kommer enligt utskottets uppfattning sannolikt bara att kunna genomföras i företag, inom den offentliga sektorn och solida rikstäckande föreningar eller sammanslutningar. Enligt utskottet spelar den så kallade tredje sektorn en viktig roll för verksamheten i medborgarsamhället och insatserna att förebygga utslagning bland arbetslösa. Därför bör reformen noga följas upp och åtgärder i förekommande fall vidtas för att allmännyttiga föreningar och sammanslutningar skall kunna få sammansatt stöd till fullt belopp också det andra året. Dessutom bör villkoren för arbete inom ramen för sammansatt stöd mildras.

Beträffande de som sysselsätts i företag föreslås bestämmelserna bli ändrade så att arbetsavtal inte längre behöver ingås tillsvidare. Utskottet har uppmärksamgjorts på ändringen och på att den förlängda utbetalningsperioden för sammansatt stöd kan ha vissa konsekvenser för konkurrensen mellan företagen. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om sammansatt stöd, där riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2004 utreder konsekvenserna av reformen och där riksdagen också fäster uppmärksamheten på de konkurrenssnedvridande effekterna av stödet. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av lagen om Arbetskraftsservice

10 e §. Samarbetsskyldighet. I propositionen föreslås att det i 10 e § 2 mom. skall föreskrivas att en kund är skyldig att på det sätt som fastställs av Arbetskraftsbyrån på bestämda tidpunkter meddela hur han har följt planen för arbetssökande. Utskottet anser att planen i första hand är ett dokument som tjänar den arbetslösas egen karriärplanering. När planen läggs upp finns det alla orsaker att understryka den arbetslösas egen medverkan och det faktum att parterna kommer överens om saker och ting. Därför föreslår utskottet att formuleringen "på det sätt som fast-

ställs av Arbetskraftsbyrån" ändras till "på det sätt avtalats i planen för arbetssökande".

13 b §. Rättslig ställning för den som deltar i arbetsprövning på en arbetsplats. Utskottet föreslår några tekniska ändringar i paragrafen.

2. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

3 §. Verkställande organ. Utskottet föreslår att paragrafen preciseras till att det bestäms närmare genom förordning av statsrådet om utlåande.

9 §. Vissa begränsningar av rätten till arbetslöshetsdagpenning. Utskottet föreslår att rubriken justeras för att bättre överensstämma med innehållet.

Vidare föreslår utskottet en sådan justering i 2 mom. att bestämmelsen "utan giltig orsak upprepade gånger vägrar" i den första relativa bisatsen utsträcks till att omfatta vägran att delta i en åtgärd som ingår i planen för arbetssökande.

3. Lag om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd

6 §. Arbetspraktik och arbetslivsträning. Utskottet föreslår att "på en arbetsplats" stryks i rubriken.

Enligt motiveringen till propositionen avser orden "på en arbetsplats" att signalera att arbetspraktik och arbetslivsträning bara kan förekomma på en arbetsplats där det finns andra arbetstagar. Utskottet föreslår att denna förklaring tas in i 7 § 2 mom 1 punkten. Då kan "på en arbetsplats" strykas efter orden arbetspraktik och arbetslivsträning i rubriken.

Arbetslivsträning riktar sig i många fall till personer som förvärvsarbetat länge. Därför anser utskottet att åtgärden lämpligen bara bör sättas in i samförstånd med den arbetslösa arbetssökanden. Därför föreslår utskottet en ny bestämmelse i 2 mom. som föreskriver att den som får arbetsmarknadsstöd bara kan förordnas att delta i arbetslivsträning med sitt eget samtycke.

7 §. *Ordnande av arbetspraktik och arbetslivsträning.* Med hänvisning till motiveringen till 6 § ovan föreslår utskottet att en ny bestämmelse fogas till 2 mom. som punkt 1. Enligt det nya lagrummet skall arbetspraktik- eller arbetslivsträningsplatsen ha arbetstagare i tjänste- eller anställningsförhållande.

8 a §. *Rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik eller arbetsträning.* Utskottet föreslår en lagteknisk precisering i 2 mom.

12 b §. *Stödets belopp.* Utskottet föreslår att 3 mom. preciseras med att det bestäms genom förordning av statsrådet om stödets belopp.

12 c §. *Stödets varaktighet.* Utskottet föreslår en ändring i hänvisningsbestämmelsen.

17 §. *Vägran att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.* Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet att bestämmelsen om rätt att vägra delta i en åtgärd som ingår i planen för arbetssökande kompletteras med "utan giltig orsak". Dessutom föreslår utskottet att sista meningen inte skall tala om avbrytande av en åtgärd, eftersom detta regleras i 19 §.

Vidare föreslår utskottet att 2 mom. ändras till att en person alltid har rätt att vägra delta i arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning utanför sin pendlingsregion utan att gå miste om rätten till arbetsmarknadsstöd.

19 §. *Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder.* Med hänvisning till motiveringen till 6 § ovan föreslår utskottet att orden "på en arbetsplats" stryks som onödiga i 2 och 3 mom. Dessutom föreslår utskottet att sista satsen i 3 mom. ändras till att inte bara gälla praktikavtal utan också motsvarande avtal om arbetslivsträning och arbetsprövning.

Motionerna

Utskottet föreslår att lagarna godkänns utifrån propositionen och anser det inte motiverat att vidta de åtgärder som föreslås i åtgärdsmotionerna. Därför föreslår utskottet att åtgärdsmotionerna förkastas.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet

att det fjärde lagförslaget godkänns utan ändringar,

att lagförslagen 1—3 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att åtgärdsmotionerna AM 32/2000 rd, AM 194/2001 rd och AM 200/2001 rd avböjs och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om arbetskraftsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 november 1993 om arbetskraftsservice (1005/1993) 10 c §, sådan den lyder i lag 193/2001, samt

fogas till 10 e §, sådan den lyder i nämnda lag 193/2001, ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 13 b § som följer:

10 c §
(Som i RP)

10 e §

Samarbetsskyldighet

En kund med vilken man i enlighet med 10 c § 2 eller 3 mom. har gjort upp en preciserad plan för arbetssökande och som har varit arbetslös minst fem månader är som arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån skyldig att följa planen. Kunden är härvid dessutom skyldig att på det sätt som *avtalats i planen för arbetssökande* på bestämda tidpunkter meddela hur han har följt planen. Om någon annan redogörelse för hur planen har följts förutsätts av kunden skall detta skrivas in i planen för arbetssökande. Samarbetsskyldigheten i samband med den preciserade planen för arbetssökande upphör då personen uppfyller det arbetsvillkor som avses i 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På försummelse av det arbetsvillkor som avses i detta moment tillämpas vad som bestäms i 10 b §, lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd.

13 b §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetsprovning på en arbetsplats

(1 mom. som i RP)

Den som erbjuder arbetsprövningsplatsen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetsprovning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som *bestäms* med stöd av dessa lagar (*utesl.*) eller (*utesl.*) lagen om skydd för unga arbetstagare (669/1967) (*utesl.*).

Innan arbetsprovningen inleds skall därom ingås ett skriftligt avtal mellan det ämbetsverk, den inrättning, den sammanslutning, det företag eller den enskilda *näringsidkare* som erbjuder prövningsplatsen och den kund som deltar i provningen samt *arbetskraftsbyrån*. I avtalet anges innehållet i arbetsprovningen, tiden och platsen för provningen, kontaktpersonen på prövningsplatsen och ett utlåtande från prövningsplatsen. Arbetskraftsbyrån skall göra en anmälan om avtalet om arbetsprovning till förtroendemannen eller en annan person som representerar de arbetstagare som är anställda hos den som ordnat prövningsplatsen. Arbetskraftsbyrån får i detta fall utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt meddela namnet på den som deltar i arbetsprovningen samt de uppgifter som avses i detta moment.

(4 mom. som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

2.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) rubriken för 2 §, 3 § 3 mom. och 9 §, av dessa lagrum 3 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1324/1999 och 9 § i lagarna 1443/1992, 1401/1997 och 61/2001 samt

fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 9 b § som följer:

2 §
(Som i RP)

3 §

Verkställande organ

— — — — —
Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomstskydd om vilka bestäms i 4 och 4 a §, 5 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. samt 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a och 9 b §, 10 § 2 mom. samt 11 och 11 a §, ge ett utlåtande som är bindande för folkpensionsanstalten och respektive arbetslöshetskassa så som närmare bestäms genom förordning av statsrådet. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.
— — — — —

9 §

*Vissa begränsningar av **rätten till arbetslöshetsdagpenning** (utesl.)*

(1 mom. som i RP)

En person som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller (utesl.) i sådan arbetslivsträning eller arbetsprovning på en arbetsplats som erbjuds av arbetskraftsmyndigheten och som ingår i den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om arbetskraftsservice (1005/1993) eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen eller som avbryter en sådan åtgärd har under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade eller avbröt åtgärden.

(3—5 mom. som i RP)

9 b §
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

3.

Lag

om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) 5—8, 9, 11 a, 12 b, 12 c, 16, 17 och 19—21 § samt 25 § 3 mom.,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1705/1995 och 62/2001, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 62/2001, 8 och 19 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1354/1997,

11 a § sådan den lyder i lag 637/2001, 12 b, 12 c och 17 § sådana de lyder i nämnda lag 1354/1997, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1089/2000, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1354/1997 och i lag 1325/1999 och 21 § sådan den lyder i nämnda lag 1705/1995, samt
fogas till lagen nya 1 a och 8 a §, som följer:

1 a och 5 §
 (Som i RP)

hållande på deltid enligt 7 kap. 11 § arbetsavtalslagen (*utesl.*),
 (3 och 4 mom. som 2 och 3 mom. i RP)

6 §

Arbetspraktik och arbetslivsträning (utesl.)

8 §
 (Som i RP)

Arbetskraftsbyrån kan anvisa mottagare av arbetsmarknadsstöd som saknar yrkesutbildning och är under 25 år arbetspraktik (*utesl.*) för att orientera stöddagaren i arbetslivet samt för att främja hans placering i arbete och hans yrkes-skicklighet.

8 a §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning

Arbetskraftsbyrån kan anvisa andra än i 1 mom. avsedda mottagare av arbetsmarknadsstöd *med dennes samtycke* arbetslivsträning (*utesl.*) för stödjande av återvändandet till arbetslivet samt främjande av placeringen i arbete och yrkeskompetensen.

(1 mom. som i RP)

Den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som *bestäms* med stöd av dem (*utesl.*) eller (*utesl.*) lagen om skydd för unga arbetstagare (669/1967) (*utesl.*).

7 §

Ordnande av arbetspraktik och arbetslivsträning

9 och 11 a §
 (Som i RP)

(1 mom. som i RP)

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan inte anvisas arbetspraktik eller arbetslivsträning

12 b §

Stödets belopp

1) om den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen i sin anställning inte har personer i tjänsteförhållande eller arbetstagare i anställningsförhållande enligt 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen (55/2001), (ny)

(1 och 2 mom. som i RP)

Om maximibeloppet av stöd som betalas till olika arbetsgivare och om förfarandet vid betalningen av stöd bestäms genom förordning av statsrådet.

2) i uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen under de senaste nio månaderna före arbetspraktikens eller arbetslivsträningens början har sagt upp eller permitterat arbetstagare av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker eller i uppgifter som den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen har ombildat till anställningsför-

12 c §

Stödets varaktighet

Det kan bestämmas att arbetsmarknadsstöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader per person. Kombinerat med sysselsättningsstödet kan det dock bestämmas att arbets-

marknadsstödet skall betalas till arbetsgivaren för högst 12 månader per person. Beträffande maximitiderna tillämpas vad som i 8 § 6 mom. bestäms om den maximitid under vilken avtal om arbetspraktik och arbetslivsträning kan vara i kraft.

16 §
(Som i RP)

17 §

Vägran att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller *utan giltig orsak* vägrar delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 6 § 2 mom. eller 11 § och som ingår i den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om arbetskraftsservice eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, har under två månader inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Tiden räknas från den dag då vägran (*utesl.*) ägde rum.

En stödtagare har alltid rätt att vägra delta i arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbets-

prövning utanför sin pendlingsregion utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd.

19 §

Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder

(1 mom. som i RP)

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik (*utesl.*), arbetslivsträning (*utesl.*) och arbetsprövning (*utesl.*) utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, när han i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma praktik-, tränings- eller arbetsprövningsarrangör.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik (*utesl.*), arbetslivsträning (*utesl.*) och arbetsprövning (*utesl.*) utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, om den som ordnat åtgärden väsentligen försummar sina i 8 a § 2 mom. eller 13 b § lagen om arbetskraftsservice föreskrivna förpliktelser eller underlåter att iaktta villkoren i avtalet om åtgärden.

20, 21 och 25 §
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer upp erfarenheterna av den förlängda utbetalningstiden för sammanfattat stöd och av arbetslivsträning och före utgången av 2003 lämnar en utredning till arbetsmarknads- och jäm-

ställdhetsutskottet om effekterna av reformen. I utredningen uppmärksammas speciellt i vilken mån företag och föreningar har sysselsatt arbetssökande det andra året av perioden med det lägre stödet enligt lagförslaget och vilka konkurrenssnedvridande effekter åtgärderna har haft.

ApUB 11/2001 rd — RP 161/2001 rd

Helsingfors den 23 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jouni Lehtimäki /saml
medl. Tuula Haatainen /sd
Pertti Hemmilä /saml
Leea Hiltunen /kd
Anne Huotari /vänst
Kyösti Karjula /cent (delvis)
Esa Lahtela /sd

Pertti Mäki-Hakola /saml
Petri Neittaanmäki /cent
Håkan Nordman /sv
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Raija Vahasalo /saml (delvis)
Jaana Ylä-Mononen /cent (delvis).

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Ritva Bäckström.

RESERVATION

Motivering

I samband med sysselsättning genom det sammansatta stödet bör stödet betalas för hela perioden på 24 månader om arbetsgivaren är en allmännyttig sammanslutning.

Med det sammansatta stödet försöker man förbättra möjligheterna i synnerhet för allmännyttiga sammanslutningar inom den tredje sektorn att ge sysselsättning. Ett problem är att det sammansatta stödet för 12 månader inte garanterar kontinuiteten i verksamheten utan gör den fortsatta verksamheten osäker. Respons från de som sysselsätter har också visat att den nuvarande perioden för det sammansatta stödet är för kort. Det föreslagna sammansatta stödet för 24 månader skulle ge möjlighet till planering på längre sikt. Allmännyttiga sammanslutningar borde också för hela denna tid garanteras deras andel av sysselsättningsstödet.

Det sammansatta stödet har gjort det möjligt för frivilligorganisationer att anställa en arbetslös i uppgifter som förtjänstfullt förebygger utslagning. Denna verksamhet inom den tredje sektorn är mycket betydelsefull och i sig oersättbar för samhället. Att arbeta i dessa uppgifter ger god arbetserfarenhet. Inom synhåll finns inget slut på behovet av tredje sektorns tjänster, t.ex. brötdutdelning. Ökade resurser till dessa verksamheter skulle också möjliggöra utvecklingen av dessa i en mera aktiverande riktning.

Det bör märkas att arbetet i allmännyttiga sammanslutningar sparar resurser inom andra sektorer av samhället. På längre sikt kommer effekterna fram i sysselsättning, ökade skatteinkomster och välmående människor.

Det är viktigt att förebygga utslagningen. Även under arbetslösheten är det bra att man sätter i gång, upprätthåller olika färdigheter och lär sig nytt. Samtidigt kan man genom att göra någonting gemensamt nå fram till sitt kunnande, till och med få ett yrke. Behovet av tredje sek-

torns tjänster understryks när befolkningen blir äldre. När det kommande behovet av arbetskraft kan förutses bör man satsa på aktiverande åtgärder i fråga om arbetsför befolkning utanför arbetslivet. På detta sätt kan man utveckla och upprätthålla yrkesskickligheten för att den skall motsvara tidens krav när den behövs.

Samordning av utkomtskyddet för arbetslösa och kortvariga anställningar

Det är oftast byråkratin som utgör hinder för kortvariga anställningar. Ju mera arbetstagaren är beroende av den sociala tryggheten desto svårare är det att ta en kortvarig anställning. Men det är särskilt viktigt just i fråga om dessa personer att hitta en kortvarig anställning, som eventuellt senare kan leda till en mera bestående utkomstkälla.

Utkomtskyddet för arbetslösa och arbetsinkomsterna bör följas upp under en vecka i kortvariga anställningar. I sådana fall gör en anställning på en dag utbetalningen av utkomtskyddet för arbetslösa inte långsammare. Om arbetsgivarens löneintyg dröjer, kan arbetslöshetsersättningen betalas i sin helhet för de veckor under vilka personen är arbetslös och den jämkade dagpenningen sedan när löneintyget är tillgängligt.

Reformen har en mycket stor betydelse för att uppmuntra arbetslösa arbetssökande till aktivitet. Systemet måste vara sådant att den som är arbetslös inte i onödan behöver vägra att ta emot erbjudet arbete. Arbetsgivaren kan ha svårt att förstå en sådan vägran, vilket kan lätt leda till att någon annat erbjudande inte kommer. Vägran kan tolkas som samarbets- eller arbetsovilja.

En veckas uppföljningsperiod för samordning skulle gynna företagsamma arbetssökanden och sporra dem till aktivitet. De extra kostnader som förfarandet skulle medföra kan säkert täckas med minskade utgifter för arbetslösheten.

Att garantera den arbetslösa ett arbetstillfälle efter ett halvårs arbetslöshet

Arbetsministeriets sysselsättningsöversikt för oktober 2001 lämnar följande uppgifter: arbeidskraftsbyråerna hade i slutet av oktober 288 700 arbetslösa arbetssökande. I slutet av oktober var antalet långtidsarbetslösa som hade varit mer än ett år arbetslösa 79 100. Av dessa hade 37 600 varit arbetslösa längre än två år. Trots att antalet arbetslösa har sjunkit något från det som det var för ett år sedan är det fråga om en stor skara människor, om deras vardag och om deras utkomst.

I slutet av oktober omfattade arbetsförvaltningens utbildnings- och stödåtgärder 82 400 personer, vilket är 9 600 färre än året innan. Antalet personer placerade genom arbetsförvaltningens lönebaserade sysselsättningsåtgärder uppgick i slutet av oktober till 37 600, det vill säga 6 200 eller 14 procent färre än ett år tidigare. Av dessa personer var 6 procent placerade hos staten, 38 procent hos kommunerna och 56 procent inom den privata sektorn. Från oktober i fjol har sysselsättningen minskat med 23 procent för staten, 16 procent för kommunerna och 12 procent för den privata sektorn.

Enligt Finlands grundlag skall det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Ett problem för dagens

möjligheter till stödsysselsättning är att många arbetslösa hinner bli passiva och slås ut innan stödåtgärderna når dem. För varje person som blivit långtidsarbetslös borde man utveckla en fungerande sysselsättningslösning.

Redan efter ett halvårs arbetslöshet bör arbetslösa garanteras åtminstone deltidsarbete med statens, kommunernas och företagens gemensamma krafter. På detta sätt kunde man allt effektivare förebygga utslagningen från arbetsmarknaden och främja återgången till arbetsmarknaden. Att ta emot ett arbete får inte i något fall leda till sänkt inkomstnivå jämfört med arbetslöshetsersättningen. Att arbeta skall i alla situationen vara mera lönsamt än att leva på utkomstskyddet för arbetslösa.

Förslaget

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

*att lagförslagen godkänns i övrigt i enlighet med utskottets betänkande förutom 12 c § i tredje lagförslag med följande ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att riksdagen dessutom godkänner två uttalanden (**Reservationens förslag till uttalanden**):*

Reservationens ändringsförslag

12 c §

Stödets varaktighet

Det kan bestämmas att arbetsmarknadsstöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader per person. Kombinerat med sysselsättningsstödet kan det dock bestämmas att arbetsmarknadsstödet skall betalas till arbetsgivaren för högst 12 månader per person. *När arbetsgivaren är en allmännyttig sammanslutning kan det bestämmas att också sysselsättningsstödet betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader*

per person. Beträffande maximitiderna tillämpas vad som i 8 § 6 mom. bestäms om den maximitid under vilken avtal om arbetspraktik och arbetslivsträning kan vara i kraft.

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att en veckas uppföljningsperiod skall gälla utbetalningen av utkomststöd för arbetslösa när den som är arbetslös avtalar om kortvariga anställningar.*

2. *Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att garantera ett arbetstillfälle för arbetslösa efter ett halv- års arbetslöshet med statens, kommunernas och företagens gemensamma ansträngningar.*

Helsingfors den 23 november 2001

Leea Hiltunen /kd

Petri Neittaanmäki /cent

Jag omfattar reservationen i fråga om ändringsförslaget.

Esa Lahtela /sd

ApUB 11/2001 rd — RP 161/2001 rd